

10. Nikolajeva, M., (2014). *Reading for Learning. Cognitive approaches to children's literature*. Cambridge: University of Cambridge.
11. Trites, Roberta Seelinger (2000). *Disturbing the Universe: Power and Repression in Adolescent Literature*. Iowa: University of Iowa Press.

УДК: 378.6:616-053.2:37.01:316.444.5

**Цвіренко С.М., Похилько В.І.,
Чернявська Ю.І., Соловійова Г.О., Жук Л.А.**
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРЯ- ПЕДІАТРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В статті висвітлено важливість формування фахової та соціальної мобільності при підготовці лікарів-педіатрів у сучасних умовах. Особливу увагу приділено висвітленню суті понять фахової та соціальної мобільності. Підготовка до професійної мобільності передбачає розвиток у здобувача освіти здібності швидко і успішно опанувати нові технології медичної практики, набувати знань і вмій, які дозволять забезпечити ефективність професійної діяльності. Підготовка до соціальної мобільності пов'язана з розвитком у майбутніх лікарів-педіатрів потреби в саморозвитку. Професійна і соціальна мобільність взаємопов'язані: розвиток здібностей особистості до оволодіння новими знаннями і технологіями стимулює потребу в саморозвитку, а сформована потреба в самовдосконаленні полегшує освоєння нових технологій і здобуття фахових компетенцій. Інформатизація освіти і модернізація її змісту впливають і на формування потреби особистості в саморозвитку. Такий підхід вимагає застосування в практиці роботи закладів вищої освіти різноманітних методів навчання, зокрема активних та інтерактивних, які удосконалили б освітню діяльність майбутніх фахівців. Активні методи навчання саме і спрямовані на активізацію освітньої діяльності студентів, вироблення умінь самостійного оперативного вирішення ними практичних завдань, зокрема професійних

Ключові слова: фахова мобільність, соціальна мобільність, вища освіта

The article highlights the importance of the formation of professional and social mobility in the training of pediatricians in modern conditions. Particular attention is paid to defining the essence of the concepts of professional and social mobility. Preparation for professional mobility involves the development of the student's ability to quickly and successfully master new technologies of medical practice, acquire knowledge and skills that will ensure the effectiveness of professional activity. Preparation for social mobility is associated with the development of future pediatricians' need for self-development. Professional and social mobility are interrelated: the development of an individual's abilities to master new knowledge and technologies stimulates the need for self-development, and the formed need for self-improvement facilitates the mastering of new technologies and the acquisition of professional competencies. Informatization of education and modernization of its content also affect the formation of an individual's need for self-development. This approach requires the use of various teaching methods, in particular active and interactive ones, which would improve the educational activities of future specialists in the practice of higher education institutions. Active learning methods are specifically aimed at intensifying the educational activities of students, developing the skills of independent, operative solving of practical tasks by them, in particular professional ones

Keywords: professional mobility, social mobility, higher education.

Стрімкий розвиток високотехнологічних методик в сучасній медицині є викликом до медичних закладів освіти щодо спеціальної підготовки фахівців. Тому завданням науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти є підготовка фахівців, які вміють і хочуть розвиватися, пристосовуватися до складних умов роботи, які ще і постійно змінюються. Сучасна людина живе у складному світі, який швидко змінюється, висуває нові вимоги до лікаря. Тобто, випускника повинен мати не лише глибокі теоретичні знання, а й вміти самостійно застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях.

Для вищої медичної освіти обговорювана проблема особливо актуальна, оскільки у нашого студента-медика з різних причин немає впевненості в тому, що він буде працювати за спеціальністю: повномасштабна війна путінської росії в Україні, високий рівень міграції (як за межі країни, так і внутрішнє переміщення), особисті труднощі, матеріальне становище, тощо. Тому завдання навчального закладу - допомогти випускнику набути позиції активного суб'єкта на ринку праці, сформувати готовність до зміни умов праці, виду або змісту своєї професійної діяльності, тобто сформувати, так звану, професійну мобільність [1].

Під мобільністю взагалі розуміють здатність швидко орієнтуватися в обстановці, що змінюється, знаходити потрібні для певної ситуації найоптимальніші форми і методи діяльності. Мобільна людина відрізняється активністю, здатністю до здійснення вибору, умінням об'єктивно оцінювати свої можливості, знання, змінювати поведінку в залежності від обставин, прагненням до досягнення успіху.

Професійна мобільність зазвичай розглядається як здатність і готовність людини до змін в своїй трудовій діяльності (професії). Вона передбачає можливість переміщення спеціаліста по посадовій вертикалі і горизонталі (з однієї галузі медицини в іншу). Професійна мобільність медика має свою специфіку, оскільки пов'язана зі змістом і особливостями професії. Особливо це стосується лікаря-педіатра, робота

Соціальна мобільність, на нашу думку, є самовдосконаленням особистості, засноване на стабільних цінностях і потребі в саморозвитку. Система цінностей, що становить основу ставлення людини до навколишнього світу, до соціуму, до самого себе, визначає всі прийняті людиною рішення, у тому числі й суто професійні. Особливе значення соціальна мобільність набуває для професії лікаря, особливо лікаря-педіатра.

Зрозуміло, що професійна і соціальна мобільність взаємопов'язані: з одного боку, розвиток здібностей особистості до оволодіння новими знаннями і технологіями стимулює потребу в саморозвитку. З іншого – сформована потреба в самовдосконаленні полегшує освоєння нових технологій і здобуття фахових компетенцій.

Підготовка до професійної мобільності передбачає розвиток у здобувача освіти здібності досить швидко і успішно опановувати нові технології медичної практики, набувати знань і вмінь, які дозволять

забезпечити ефективність своєї професійної діяльності. Підготовка до соціальної мобільності пов'язана з розвитком у майбутніх лікарів потреби в саморозвитку. Фактором, що визначає спрямованість і інтенсивність вдосконалення людини є його особистісна позиція, яка обумовлюється його особистісною зрілості.

Тактичну модель підготовки здобувачів освіти в контексті професійної та соціальної мобільності можна представити двома етапами. Першим етапом, на нашу думку, є формування мотивації майбутнього лікаря до саморозвитку. Саме це відображено у формулюванні інтегральної компетентності в усіх освітньо-професійних програмах, за якими навчаються майбутні лікарі в нашому закладі освіти. Другий етап ми вбачаємо, як стратегічний у підготовці майбутнього фахівця до професійної та соціальної мобільності, це час набуття базових фахових компетентностей. Саме цю стратегію висвітлюють загальні та спеціальні (фахові) компетентності в освітньо-професійних програмах [3].

Зупинимося на ключовій стратегічній позиції – формуванні індивідуальної освітньої траєкторії кожного здобувача освіти шляхом обрання вибіркового дисциплін обсягом не менше 25% кредитів ЄКТС від загального обсягу освітньої програми. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти – це дисципліни, які вводяться кафедрами для ефективного використання можливостей університету з метою задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб студентів, підвищення їхньої конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, урахування регіональних потреб тощо. Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету також може відбуватися такими шляхами: поглибленим вивченням окремих освітніх компонент за рахунок участі в роботі студентських наукових груп кафедр; реалізацією права на академічну мобільність із наступною можливістю перезарахування дисциплін за результатами їх вивчення в інших ЗВО (у тому числі й закордонних); участю в роботі науково-практичних конференцій, семінарів, вебінарів, майстер-класів; можливістю визнання результатів неформальної й інформальної освіти [2].

На кафедрі педіатрії з неонатологією розроблено 6 вибіркового дисциплін. При їх створенні ми прагнули: підвищувати якість підготовки майбутніх лікарів, в тому числі до соціальної та професійної мобільності, задовольняти регіональну потребу в кадрах, враховувати індивідуальні інтереси та схильності студентів.

У процесі навчання в студентів розвиваються здібності до освоєння нових технологій і, як наслідок, розширюється сфера їх подальшого працевлаштування. Для вирішення цієї проблеми потрібна і спеціальна система організації навчального процесу. Головне в ній - залучення здобувачів освіти до самостійної пошукової діяльності, що поступово ускладнюється. Вкрай важливо, щоб студент включався до неї не епізодично, а систематично і щодо всіх дисциплін. Інформатизація освіти і модернізація її змісту впливають і на формування потреби особистості в саморозвитку.

Такий підхід вимагає застосування в практиці роботи закладів вищої освіти різноманітних методів навчання, зокрема активних та інтерактивних, які удосконалили б освітню діяльність майбутніх фахівців. Активні методи навчання саме і спрямовані на активізацію освітньої діяльності студентів, вироблення умінь самостійного оперативного вирішення ними практичних завдань, зокрема професійних, опановування компетентностями. (хома)

Завдяки активним методам студенти мають робити набагато більше, ніж просто слухати та фіксувати готові думки викладача. Вони можуть продукувати інформацію самостійно, визначати й обговорювати проблеми, знаходити шляхи їх рішення, вирішувати їх і оцінювати результат. Здобувачі освіти мають змогу застосовувати нові знання та навички на практиці, створювати зворотні зв'язки [4, 5].

Наш досвід показав, що при використанні активних та інтерактивних методів навчання у здобувачів освіти краще формуються фахові (професійні) знання, забезпечується мотиваційна складова підготовки, а це сприяє набуттю професійної та соціальної мобільності. Метод дискусії, за нашим спостереженням, є найбільш ефективним, бо дає можливість студентові висловлювати власну точку зору, стимулює до пошуку проблемного завдання, що потребує активного обговорення, аргументації власної позиції, опанування думки співрозмовника.

Отже, інноваційні освітні технології допомагають розвивати у здобувачів освіти риси, притаманні мобільній людині (як у фаховому, так і у соціальному контексті), а розвиток таких якостей, як активність, готовність до постійного вдосконалення, мотивація кар'єрного росту досягаються при організації навчального процесу з використанням активних методів навчання. До найбільш ефективних, на нашу думку, можна віднести вирішення проблемних ситуацій (кейс-метод), роботу в малих групах, ділові ігри, дискусії та завдання практичної спрямованості з моделюванням реальних клінічних ситуацій. А це дозволяє вирішувати важливе соціальне завдання вищої медичної освіти – підготовки лікаря, здатного до професійної та соціальної мобільності.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>.
2. Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти Полтавського державного медичного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/8cIikW546JzSpxlYZZc6ZpcNFqRhNqZ8Ro5EMvg8.pdf
3. Хома Т.В. Активні методи навчання в педагогіці вищої школи // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2020 р., № 69, Т. 3. – С. 149-152.
4. Денисенко М.Г. Професійна мобільність як фахова якість сучасного вчителя фізкультури // Молодий вчений.- 2018, № 12.1 (64.1). – С. 30-35.

5. Манюк Л., Кучумова Н. підготовка майбутніх лікарів до фахової комунікації: базові поняття // Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки). – 2018. - № 1-2 (54-55). – С. 52-59.

УДК 378.6:61.016:617]-048.35(477.53-25)

**Челішвілі А.Л., Панасенко С.І., Малик С.В., Драбовський В.С.,
Рибалка Я.В., Осіпов О.С., Подлесний В.І., Котовий О.В.**
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ №3

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх фахівців у сфері охорони здоров'я. Зокрема, акцентується на необхідності використання інноваційних освітніх технологій у процесі професійної підготовки на кафедрі хірургії №3 в Полтавському державному медичному університеті.

The article is devoted to the problem of training future specialists in the field of health care. Thus, emphasis is placed on the need to use innovative educational technologies in the process of professional training at the Department of Surgery № 3 at the Poltava State Medical University.

Ключові слова: *Інноваційні технології, освітній процес, форми навчання, мультимедійні матеріали.*

Key words: *Innovative technologies, educational process, forms of education, multimedia materials.*

Пандемія COVID-19 та інші глобальні проблеми здоров'я, військові дії на території України, пов'язані з вторгненням російської федерації, вимагають підготовки медичних фахівців до надзвичайних ситуацій та вміння працювати в екстрених умовах.

Впровадження інноваційних освітніх технологій у процес професійної підготовки майбутніх лікарів має не лише надати певний вантаж спеціальних знань, а й виробити цілий комплекс фахових компетенцій, заснованих на знаннях, професійному досвіді, моральних фахових цінностях, клінічному мисленні як складникові професіоналізму майбутніх фахівців у сфері охорони здоров'я, на сформованих уміннях і практичних навичках [2, с. 136-137].

Упровадження інноваційних технологій у процес підготовки майбутніх лікарів є важливим елементом для забезпечення якості медичної допомоги. Інноваційні технології забезпечують високий рівень практичної та гуманітарної підготовки, високий рівень професійної компетентності, соціально-економічного фундаменту, що є важливим для успішного функціонування медичних закладів [1, с. 12-14].

Використання віртуальної реальності - це технологія, яка дозволяє студентам отримати практичний досвід без ризику для здоров'я пацієнтів, дозволяє здобувачам освіти навчатися на реалістичних симуляторах, що допомагає покращити їхню практичну підготовку [3].

Моделювання на комп'ютері - це технологія, яка дозволяє